

W środowisku polskich polarników zasłużył się jako jeden z głównych organizatorów wypraw na Spitsbergen, tzw. „wrocławskich”, organizowanych w okresie 1970—1975 przez Uniwersytet Wrocławski i Instytut Geofizyki PAN z Warszawy. Jako ówczesny dyrektor Instytutu Geograficznego był niesłychanie pomocny w organizacji tych wypraw, był też znakomitym gospodarzem pierwszych spotkań badaczy polarnych, zwanych jeszcze sympozjami spitsbergeńskimi, przekształconych później w Sympozja Polarne. Odznaczał się wielką życzliwością dla młodych pracowników nauki oraz studentów, popierając ich udział w wyprawach naukowych na Spitsbergen i Grenlandię. Powierzając im trudne w realizacji tematy prac magisterskich, przyczynił się do zaszczepienia „bakcyła polarnego” wśród geografów wrocławskich i rozwoju kariery naukowej. Jako orędownik polskich badań polarnych, chętnie popierał udział w wyprawach wrocławskich badaczy z całej Polski. Był członkiem Klubu Polarnego PTG od momentu jego utworzenia.

Marek Reszka

Stanisław Chibowski

Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej

20-031 Lublin, pl. Marii Curie-Skłodowskiej 3

PROFESOR JERZY SZCZYPA

1933—1999

W dniu 9 marca 1999 roku zmarł Profesor Jerzy Szczypa, człowiek wielkiego serca i umysłu. Naukowiec, Polarnik, Żeglarz. Przyjaciół.

Profesor dr hab. Jerzy Szczypa urodził się 20 września 1933 roku w Dąbrowicy na Wołyniu. Studia chemiczne odbył w latach 1951—1955 na Uniwersytecie im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Już jako student zatrudniony został w Katedrze Chemii Fizycznej Wydziału Mat.Fiz.Chem. Całą swoją karierę naukową związał z UMCS, gdzie przeszedł wszystkie szczeble — od asystenta do profesora zwyczajnego. Będąc specjalistą w dziedzinie fizykochemii powierzchni, chemii koloidów i radiochemii, kierował zorganizowanym przez siebie Zakładem Radiochemii. Pełnił szereg odpowiedzialnych funkcji, między innymi Prorektora UMCS do spraw Nauki i Badań Naukowych (1984—1990 i 1993—1996), wicedyrektora Instytutu Chemii (1968—1971).

W Zakładzie Radiochemii i Chemii Koloidów zajmował się badaniami fizykochemicznymi z zastosowaniem izotopów promieniotwórczych oraz skażeń środowiska.

Katastrofa reaktora w elektrowni atomowej w Czernobylu była punktem zwrotnym także dla kierowanego przez Profesora zespołu. Prowadzone jeszcze w czasie awarii pomiary skażeń powietrza, traw i mleka dały początek trwającym do chwili obecnej pomiarom skażeń hydro- i litosfery oraz migracji pierwiastków promieniotwórczych.

Po roku 1990, gdy powstała możliwość rozszerzenia obszaru badań radiochemicznych, rozpoczął się nowy rozdział życiorysu naukowego Profesora Jerzego Szczypy. Profesor z entuzjazmem przyjął zaproszenie do udziału w badaniach obszarów polarnych Arktyki Rosyjskiej, terenów objętych przez wiele lat ścisłą tajemnicą, które były miejscem przeprowadzania przez Rosjan próbných eksplozji jądrowych. Także pierwsza wyprawa na Spitsbergen zaowocowała niezwykle interesującym dla radiochemików materiałem badawczym. Dzięki swym znakomitym zdolnościom organizatorskim, pasji badacza oraz umiejętnościom zjednywania sobie ludzi profesor Jerzy Szczypa zorganizował serię wypraw w rejony polarne. Będąc także kapitanem jachtowym nie mógł odmówić sobie osobistego udziału w ekspedycji po burzliwych Morzach: Karskim i Barentsa. Kierowane przez Niego badania obejmowały Spitsbergen, Nową Ziemię, Ziemię Franciszka Józefa, półwysep Kola, zatokę Czorną Grubą, Dalnyje Zelentsy. Wyniki badań naukowych tego obszaru prowadzone przy współpracy z Instytutem Biologii Morza Rosyjskiej Akademii Nauk w Murmańsku były wielokrotnie publikowane i prezentowane na licznych konferencjach w kraju i za granicą. Zapewniły kierowanemu przez Profesora zespołowi trwałą współpracę z Międzynarodową Agencją ds. Energetyki Atomowej (IAEA) z siedzibą w Wiedniu i członkostwo w Komitecie Badań Polarnych Polskiej Akademii Nauk. Profesor reprezentował Polskę w pracach Międzynarodowego Komitetu Badań Arktyki z siedzibą w Oslo, Warsztatach NATO (Rovanemi) i Konferencjach Rosyjskiej Akademii Nauk (Murmańsk). Będąc człowiekiem otwartym na wiedzę z innych dziedzin skupiał wokół siebie fizyków, geografów i biologów. Doceniał znaczenie udziału Polski w badaniach polarnych i jako Prorektor był rzecznikiem oraz realizatorem współpracy w tej dziedzinie z naukowcami z Rosji i Stanów Zjednoczonych. W kierowanym przez siebie Zakładzie gościł i szkolił specjalistów z wielu krajów.

Był zawsze pełen zapału i nowych pomysłów. Cieszył się szacunkiem i ogromną sympatią polarników. Był autorytetem o rzadko spotykanej umiejętności wyjaśniania zawłości wiedzy specjalistom z innych dziedzin.

Przedwczesne odejście profesora Jerzego Szczypy stanowi dotkliwą stratę dla społeczności polarnej. Cześć Jego Pamięci.